

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania H. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Siedlcach
o wysokość podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 marca 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 10 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 1718/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. odstępuje od obciążania skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie z odwołania H. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Siedlcach w przedmiocie wysokości podstawy wymiaru składek, oddalił apelację odwołującą się od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 6 lipca 2021 r., którym oddalono odwołanie odwołującej się.

Powyższy wyrok został przez odwołującą się zaskarżony skargą kasacyjną w całości. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego: art. 18 ust. 8 i 8a, art. 18a, art. 20 ustawy systemowej w zw. z art. 2 oraz art. 67 Konstytucji

Rzeczypospolitej Polskiej, przez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej w miesiącu czerwcu 2015 r. stanowi kwota 30% minimalnego wynagrodzenia, podczas gdy zastosowanie powyższych przepisów prowadzić powinno do ustalenia, że ubezpieczona nie może podlegać ubezpieczeniom społecznym w tym chorobowemu od podstawy w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia, bowiem przepis określający taką podstawę jest niezgodny z brzmieniem art. 2 i art. 67 Konstytucji, gwarantującym obywatelowi prawo do zabezpieczenia społecznego w razie choroby i niezdolności do pracy w minimalnej wysokości wyznaczonej przez kryterium minimum życiowego, minimum egzystencji lub minimum socjalnego, a kwota zasiłku ustalona w oparciu o powyższą podstawę, tj. 362,42 zł $[(525,00 \text{ zł} - 13,71\%) \times 80\%]$, nie spełnia wymogów konstytucyjnych. Jak również obliczenie zasiłku z ubezpieczeń społecznych z powodu niezdolności do pracy w kwocie 12,08 zł brutto/9,90 zł netto $[525,00 - 13,71\% = 453,03 \text{ zł}; 453,03 \text{ zł} \times 80\%: 30]$ za dzień choroby pozbawia obywatela prawa do zabezpieczenia społecznego. W związku z powyższym nie można stwierdzić, że ubezpieczona podlega ubezpieczeniom społecznym w miesiącu czerwiec 2015 r. od podstawy wymiaru składek stanowiącej kwotę 30% minimalnego wynagrodzenia w wysokości z roku 2015 r., tj. 525 zł.

Skarżąca wniosła o uwzględnienie skargi, uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uznanie, iż podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, emerytalne i wypadkowe oraz na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe ubezpieczonej w miesiącu czerwcu 2015 r., wynosiła, zgodnie z deklaracją ubezpieczonej 7.800 zł, ewentualnie o uwzględnienie skargi, uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie, co do istoty przez stwierdzenie, że podstawę wymiaru składek ubezpieczonej na ubezpieczenia społeczne nie stanowi kwota 30% minimalnego wynagrodzenia, tj. 525 zł brutto, a zadeklarowana przez ubezpieczoną kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia. Ponadto wniosła o zasądzenie zwrotu kosztów procesu za drugą instancję, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o ponowne rozstrzygnięcie o kosztach procesu, w tym kosztach zastępstwa procesowego za obie instancje.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. W uzasadnieniu wniosku zagadnienie to sformułowała jako następujące pytanie: czy obniżenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osobie prowadzącej działalność gospodarczą do kwoty 30% minimalnego wynagrodzenia, mimo zadeklarowania wyższej podstawy wymiaru składek, zapewni ubezpieczonym prawo do zabezpieczenia społecznego, skoro istotą prawa do zabezpieczenia społecznego jest zapewnienie świadczenia w minimalnej wysokości, rozumianego, jako świadczenia w wysokości minimum egzystencji, a podstawa ustalona w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia nie zapewni ubezpieczonym minimalnej wysokości świadczenia emerytalnego oraz prawa do zasiłku z ubezpieczeń społecznych na skutek ziszczenia się ryzyka choroby?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od skarżącej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Kierując się rozważaniami dokonanymi powyżej stwierdzić należy, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Problem wykładni przepisów prawa stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku miał istotny charakter i wyrażane były różne możliwości jego rozstrzygnięcia (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r., II UZP 1/10, OSNP 2010 nr 21-22, poz. 267; Gdańskie Studia Prawnicze-Przegląd Orzecznictwa 2010 Nr 3, poz. 21, z glosą M. Łagi; OSP 2011 Nr 11, poz. 118, z glosą R. Pacuda oraz w opozycji wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 września 2018 r., I UK 208/17, LEX nr 2541912; z dnia 17 października 2018 r., II UK 301/17, LEX nr 2563553; z dnia 17 października 2017 r., II UK 302/17, LEX nr 2583085; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2023 r., III USK 47/23, LEX nr 3635409).

Należy jednakże wskazać, że sygnalizowane w tym zakresie wątpliwości interpretacyjne, które powstawały w orzecznictwie sądów na tle wykładni powoływanych przepisów w ostatnich latach zostały dostrzeżone i już wyjaśnione przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2023 r. (sygn. akt III UZP 3/23), której Sąd Najwyższy postanowił nadać moc zasady prawnej. Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że organ rentowy w przypadku podjęcia pozarolniczej działalności przez ubezpieczonego, nie negując tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jest uprawniony do weryfikacji podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia w sytuacji, gdy w początkowym okresie prowadzenia tej działalności ubezpieczony deklaruje podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, której wysokość nie ma odzwierciedlenia w przychodach (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 41 ust. 12 i 13, art. 68 ust. 1 oraz art. 86 ust. 1 i 2 w związku z art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W związku z tym, że uchwale nadano moc zasady prawnej, wiąże ona wszystkie składy orzekające Sądu Najwyższego (art. 88 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1093 z późn. zm.).

Zauważyć również można w odniesieniu do formułowanego przez skarżącą zagadnienia prawnego, że zgodnie z ustaleniami faktycznymi w sprawie sama skarżąca zadeklarowała w okresie od stycznia do maja 2015 r. podstawę wymiaru składek w poszczególnych miesiącach jako najniższą obowiązującą kwotę, tj. 30%

kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę. Uczyniła to również ponownie za okres od lipca 2015 r.

W sprawie nie występuje zatem podnoszona przez skarżącą przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 102 k.p.c.

[SOP]

[ms]